

(ISSN: 2602-4047)

Yücel, F. H. (2023). Content Analysis of Graduate Theses Prepared for Education and Development, *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 8(22), 1226-1250.

DOI: <http://dx.doi.org/10.35826/ijoecc.706>

Article Type (Makale Türü): Research Article

CONTENT ANALYSIS OF GRADUATE THESES PREPARED FOR EDUCATION AND DEVELOPMENT

Fatma Hümeýra YÜCEL

Lecturer PhD., Kirşehir Ahi Evran University, Kirşehir, Turkey, fhuycel@ahievran.edu.tr

ORCID: 0000-0002-5991-6502

Received: 03.04.2023

Accepted: 15.08.2023

Published: 01.09.2023

ABSTRACT

In this study, it is aimed to determine the general trends towards the graduate level theses prepared for the relationship between "education" and "development" in Türkiye in 1993-2023. In addition, positive relations between education and development have been prioritized. The study was prepared in line with the determined criteria and measured by descriptive content analysis, which is one of the qualitative research methods. In this context, 44 approved and authorized graduate level theses were reached. It was determined that the number of female researchers who prepared graduate theses was higher than the number of male researchers and master's level theses were higher than doctoral theses. Although theses are prepared almost every year in a very long period of 30 years, the most popular and produced year in theses has been "2019". Graduate level theses were mostly produced in the "Institute of Social Sciences" and "Economics" and "Educational Administration" departments. "Qualitative research method" was preferred more frequently in the research method, "descriptive analysis" and "document analysis" were preferred more frequently in the research design. It was seen that the general trends in the produced theses were mostly in the direction of "development and education", "sustainable development and education", and at least in the direction of "development and education financing", "development and education expenditures". Considering the large number of development plans and universities in Türkiye, it is concluded that the number of researches prepared is quite insufficient, barren and limited. There is a need to prepare many more graduate theses both in terms of quantity and content. Researchers should be encouraged and research supports should be provided by higher education institutions.

Keywords: Education, development, training and development, postgraduate, thesis, content analysis.

INTRODUCTION

In a century described as the information age, access to information has increased and all kinds of developed information can be transferred to different areas of life. Technological developments, which are one of the ways of using information, have increased the demand for education for the masses and have revealed some innovations for researchers after the global pandemic. In the world of education, constantly changing and transforming information was tried to be measured, and in this direction, the quantity and quality of academic research began to increase rapidly. The output of the prepared studies should be oriented towards the society and to meet the needs. The timeliness and continuity in these studies are important for viewers, practitioners and researchers. The prerequisite for the development of a society is to have educated individuals and to make the trained manpower efficient in business life, social and economic fields. Therefore, "education" and "development" emerge as mutually reinforcing, interdependent and dependent elements. Rather than political documents especially in the field of development, it is necessary to implement the implementation of these legal documents and to make them functional for educational practices. With this goal in mind, the use of "education" and "development" situations in graduate theses produced within the borders of Türkiye was emphasized and evaluated in the research.

It has been determined that many definitions have been made in the literature on education. When the word meaning of the word is examined terminologically, it is seen that it carries the meanings of "feeding", "supporting", "rising" and "gaining value" (Varış, 1981). Based on the Turkish Language Association [TDK], it is defined as "the process of helping children and young people to acquire the knowledge, skills and understandings necessary for them to take their place in social life, to develop their personalities, directly or indirectly inside or outside the school, and to educate them" (TDK, 2019). Education consists of the learning and teaching processes carried out in a school or the knowledge acquired (Cambridge Dictionary, 2022). This concept generally includes a diversity of time and space, has multidimensional features and manifests itself in wide media with its application forms.

Education is the transfer of the culture existing in the society to the young generations who will come after it (Ertürk, 2016). In addition, it consists of the sum of the processes in which the skill, orientation and all other behavior patterns, which are the application dimension in the society where the individual lives, are acquired (Sönmez, 2016). Within the framework of the new understandings in the information society, education and training institutions have taken the form of a much more complex and interdisciplinary institution (Koşar, 2019). The objectives for educational components have changed and the demands on educational institutions have increased (Özdemir, 2019). In addition, it has functions such as socializing the individual, ensuring the accumulation of cultural heritage in the society and maintaining its continuity, and preparing the ground for the selection of talented individuals in the society (İpek, 2014). Another function of education is its economic function, and by educating individuals and making them professional, they are brought to a productive position

and development is accelerated (Gelişli, 2017). There is no doubt that education is the driving force of development and one of the most important parameters of development.

With development, it is aimed to increase the level of welfare by producing products with high added value in a country's economy, increasing the potential and distributing them fairly to the society. Development is the positive development that shows the structural changes that occur in the cultural, social, political and economic fields and includes sometimes measurable and sometimes immeasurable elements (Berber, 2006: 9). By definition, the concept of "development" can be expressed as the renewal of the economic and sociocultural structure in an underdeveloped society by changing it (Şahin 2019, p. 199). In development, which is a multifaceted concept, on the one hand, the production capacity for the gross national product is measured quantitatively, and on the other hand, "education", "equitable income distribution", "demographic situations of society" are evaluated (Todaro & Smith, 2009; Vatansever Deviren & Yıldız, 2014). Especially in developed countries compared to underdeveloped countries, the concentration of manpower in service and industrialization sectors is characterized as indicators of development (Karakütük, 2019). The World Bank lists "education", "social development" and "public sector" as its development criteria (World Bank, 2011). As it is understood from these explanations, education triggers development and development provides the desired contribution to education. Therefore, it can be stated that it has become necessary to see the relations between "education" and "development" and to evaluate these concepts together.

The studies carried out by searching the literature for the research subject were determined. Various studies on "education", "development" and "content analysis" on an international and national scale have been encountered. Some of these studies relate to "education" (Bruner, 1997; Burton & Bartlett, 2020; Davies, 1999a; Ishman, 2001; Öztemel, 2018). Other topics include the concept of "development" (Tolunay & Akyol, 2006; Gürlük, 2010) and "content analysis" (Toptaş & Gözel, 2018; Ültay, Akyurt & Ültay, 2021) have been prepared for some research. A limited number of studies have been found in the literature examining and examining the relationship between "education" and "development" with content analysis method.

The fact that the research is aimed at studies in a specified period will show the course of recent studies and help to determine trends more accurately. In the light of the results of the research, the issues and trends that come to the fore in Türkiye according to the years will be seen. Thus, it is envisaged to inspire and give perspective to researchers for possible future studies. On the other hand, examining the graduate thesis studies as content, including research methods and including suggestions in the conclusion will be a guide for researchers. With this study, it is also aimed to eliminate the gap in the field literature and to contribute to the relevant disciplinary areas.

It is seen that the relationship between education and development, which are two elements that feed each other, is gaining importance day by day. Therefore, in the research prepared, it is aimed to examine the contents

of the graduate level theses prepared for the relationship between "education" and "development" in the YÖK database in Türkiye. For this purpose, answers to the following sub-problems were sought:

1. How did the gender distribution of the researchers who prepared the graduate theses on the relationship between education and development come about?
2. How did the theses prepared for the relationship between education and development be distributed at the graduate levels?
3. How did the theses prepared for the relationship between education and development be distributed over the years?
4. How was the distribution of the theses prepared for the relationship between education and development to the institutes?
5. How was the distribution of the theses prepared for the relationship between education and development to the departments?
6. How did the research methods of the theses prepared for the relationship between education and development be distributed?
7. How did the research designs of the theses prepared for the relationship between education and development be distributed?
8. How did the distribution of the topics of the theses prepared for the relationship between education and development take place?

METHOD

Model of the Research

The model of the research is descriptive content analysis, which is one of the types of content analysis. Descriptive content analysis is a systematically organized research that includes the identification of a topic and the consideration of all published studies on this topic, and the evaluation of research results and trends in a descriptive manner (Jayarajah, Saat & Rauf, 2014; Lin, Lin & Tsai, 2014). One reason for preferring this method is to examine the studies carried out with qualitative, quantitative and mixed methods in the field according to the relationship between education and development and to try to determine the general trends (Çalık & Sözbilir, 2014). Other reasons for preferring the type of analysis are that similar data are brought together in line with certain criteria and arranged and interpreted in a way that is understandable for readers (Yıldırım & Şimşek, 2011). In addition, this method prioritizes the discovery of the harmony and diversity of similar research in systematic researches and the provision of useful information for practitioners or researchers based on research findings (Davies, 2000b; Fraenkel & Wallen, 2009).

Universe and Sample

In order to create the universe of the research, graduate level theses archived in the National Thesis Center within the Higher Education Council, Publication and Documentation Department and presented in an internet access format were used. The universe of the study is included in this database, the researchers

are master's and doctoral theses prepared in Türkiye, which deal with the relationship between "education and development" and include the periods and years between 1993-2023, the publication of which they have given permission and approval. The deadline for registration of the theses reached is June 2023. A total of x number of theses have been reached. Considering the accessibility of the thesis numbers, the whole universe was included in the sampling and x theses were processed.

Data Collection

As the first stage in the collection of data, access to the database at the YÖK National Thesis Center was provided to determine the researches to be included in the study and a literature review was performed. In the next stages, key words were determined to prepare the screening process in accordance with the purpose of the study. A search was performed using the keywords "education" and "development" together from the advanced search option. The beginning year of the research is 1993 and the end year is 2023. The determination of the starting year as 1993 was preferred in terms of showing the studies in a wide scope and reflecting current trends. The criteria used in the study were determined as follows and stated respectively:

- (i) Preparation and publication in Türkiye
- (ii) To be carried out between 1993 and 2023
- (iii) Preparation in Turkish and English
- (iv) Be at master's and doctoral level

Analysis and Interpretation of Data

The theses used in the research and obtained from the data source were evaluated in accordance with the descriptive content analysis method. In this method, conclusions are drawn for valid data and repeated explanations are made (Krippendorf, 2004). At the same time, the stages of content analysis consist of the encoding process, classification and identification of the accessed data (Glesne, 2012). According to the results of the analysis carried out in line with these stages, the commonalities and tendencies of the data source in certain respects were tried to be defined. In order to avoid confusion for the studies under consideration, coding forms were developed for each separate study and numbered by giving numbers to these forms. In the process of analyzing the data, the genders of the people who prepared the thesis for each thesis, the types of theses, the institutes where the theses were made, the research methods used in the theses, the data analysis formats in the theses and the topics of the theses were classified as separate headings. Each sub-problem identified in the research was collected in a different category and these categories were arranged by matching. Opinions were obtained from experts in the relevant disciplines for different situations encountered in the theses. At the end of the analysis process, frequency, which is one of the descriptive analysis techniques, was used for the coded data and interpreted from an analytical point of view.

Validity and Reliability

For qualitative researches, it is necessary to (i) have the truth of the findings reached by the researchers or practitioners (ii) validate the results in similar environments (iii) the processes are consistent with each other (iv) collect the obtained data objectively (v) present the results objectively (vi) show the evidence for the results (Yıldırım & Şimşek, 2011). A number of strategies have been applied to increase the credibility of this study and to reach valid and reliable results. In order to obtain the findings, the official website of the Council of Higher Education, to which the universities are affiliated and which has an audit function, was used. The graduate level theses in the database used in the research are prepared by real people and are recorded in a form that has been approved and allowed for the theses to be opened to the public. It is possible for different researchers to reach the same findings within similar environments. The information accessed is presented in an objective and objective manner. The information obtained regarding the location, year, gender, institute, research methods, data analysis of the research results is clearly and clearly expressed. In addition, in accordance with the consistency review, inclusion criteria were established and the data collection process was applied. The consistency of the sources was ensured and as a result of the analysis performed, a high (95%) consistency was determined (Miles & Huberman, 1994). Coding was made for each study and their analysis was completed.

FINDINGS

Findings on the Gender of Researchers Preparing Graduate Theses

The gender distribution of the researchers who prepared the graduate theses is shown in Table 1.

Table 1. Gender Distribution of Researchers Preparing Graduate Theses

Gender of Researchers	Female (f)	Male (f)
Master	23	12
PhD	5	4
Total	28	16

Table 1 The genders of the researchers who prepared the graduate theses were matched with two categories. It is seen that there are a total of (f=44) researchers in the table. The total number of female researchers participating in the study (f=28) was higher than that of male researchers (f=16).

Findings Regarding the Levels of Graduate Theses

The distribution of the levels of graduate theses is presented in Table 2.

Table 2. Distribution of Levels of Graduate Theses

Levels of Graduate Theses	f
Master	35
PhD	9
Total	44

In Table 2, the levels of graduate theses are examined under two categories. The ratio of master's level theses (f=35) was found to be quite high compared to doctoral level theses (f=9).

Findings Regarding the Years of Preparation of Graduate Theses

The distribution of the years of preparation of graduate theses is indicated in Table 3.

Table 3. Distribution of Years of Preparation of Graduate Theses

Years	f	Years	f
2023	2	2011	1
2022	2	2010	1
2021	3	2009	2
2020	1	2008	3
2019	8	2007	1
2018	3	2006	1
2017	2	2005	1
2016	1	2003	2
2015	2	2002	2
2014	3	1996	1
2013	1	1995	1
Total		44	

In Table 3, although there are differences in the distribution of graduate theses according to years, it is generally determined that theses are produced almost every year. In this study, which covers theses between 1993-2023, it was determined that no graduate level theses were prepared only in 1993 and 1994. It was revealed that the most graduate theses were produced in "2019" (f=8).

Findings Regarding the Graduate Schools Where Graduate Theses Are Prepared

The distribution of the institutes where graduate theses are prepared is indicated in Table 4.

Table 4. Distribution of Graduate Thesis Graduate Schools

Institutes	f
Institute of Social Sciences	33
Institute of Educational Sciences	5
Institute of Graduate Studie	3
Graduate School of Natural and Applied Sciences	2
Institute of Health Sciences	1
Total	44

In Table 4, the distributions of the institutes where graduate theses are prepared are matched in 5 different categories. Theses at the maximum graduate level were prepared at the "Institute of Social Sciences" (f=33). The institutions where at least graduate level theses are produced are determined as "Graduate School of Natural and Applied Sciences" (f=2) and "Institute of Health Sciences" (f=1).

Findings Regarding the Departments in which Graduate Theses Are Prepared

The distributions of the departments in which graduate theses are prepared are expressed in Table 5.

Table 5. Distribution of departments in which graduate theses are prepared

Departments	f
Economics	13
Educational Administration, Supervision, Planning and Economics/ Educational Administration and Supervision/Learning Administration and Policy	9
Early Childhood Education	4
Educational Science	3
Secondary Science and Mathematics Educatio	2
Political Science and International Relations/International Relations	2
Public Administration/ Urban Policy Planning and Local Governments	2
Industrial Policy and Technology Management	1
Social Policy	1
Primary Science and Mathematics Education	1
Business management	1
Finance	1
Primary Science and Mathematics Education	1
Social and Historical Foundations of Education	1
Environmental Education	1
Physical Education and Sports	1
Total	44

In Table 5, it is determined that the departments in which graduate theses are prepared are included in a total of 16 different categories and distributed. The largest number of graduate theses were produced in the departments of "Economics" (f=13) and "Educational Administration, Supervision, Planning and Economics/Educational Administration and Supervision/Educational Administration and Policy" (f=9). In other departments, it was determined that (f=1) or (f=2) thesis was prepared.

Findings on Research Methods Used in Graduate Theses

The distributions of the research methods used in graduate theses are given in Table 6.

Table 6. Distributions of Research Methods Used in Graduate Theses

Research Method	f
Qualitative research	29
Quantitative research	11
Mixed method	1
No method information specified	3
Total	44

In Table 6, it is determined that the research methods used in graduate theses are collected in 3 different categories. In graduate theses, "qualitative research method" (f=29) was preferred the most. In other cases, the "quantitative research method" (f=11) was used. At least, a "mixed research method" (f=1) was performed. There are theses in the database for which no method information is specified (f=3).

Findings on Research Designs Used in Graduate Theses

The distributions of the research designs used in graduate theses are given in Table 7.

Table 7. Distributions of Research Designs Used in Graduate Theses

Research Pattern	f
Descriptive analysis	14
Document analysis	7
Content analysis	3
Situation analysis	3
Correlation analysis	2
Regression analysis	2
Correlation analysis+ Regression analysis	1
Frequency	3
Descriptive analysis+Confirmatory factor analysis	1
Hierarchical linear modeling	1
Phenomenology	1
Case study+Content analysis	1
Single sample t-test	2
No probe pattern information specified	3
Total	44

In Table 7, it is determined that the research designs used in graduate theses are collected in 14 categories. Although almost different research designs were preferred, it was determined that the highest number of data analyzes in the form of "descriptive analysis" (f=14) and "document analysis" (f=7) were used. For quantitative research, it is seen that "frequency" (f=3) analysis is preferred the most. There are theses in the database for which no research design information is specified (f=3).

Findings on the Topics of Graduate Theses

The distribution of the topics of the graduate theses is shown in Table 8.

Table 8. Distribution of Topics of Graduate Theses

Topics of the Theses	f
Development and education	25
Sustainable development and education	11
Development and education policies	5
Development and education expenditures	1
Financing development and education	2
Total	44

In Table 8, the distribution of the topics of the graduate theses is matched in 5 different categories. It was determined that there were tendencies for "development and education" (f=25) and "sustainable development and education" (f=11) in the highest number of graduate theses. At least, tendencies were identified for "financing of development and education" (f=2) and "expenditure on development and education" (f=1).

CONCLUSION and DISCUSSION

While the ways in which each level of education uses and creates knowledge within itself are important, there is a privilege especially in the production of scientific knowledge in higher education. The production of knowledge

at the point of development of underdeveloped or developing countries should be ensured and universities, which are at the top of the leading institutions in the dissemination of knowledge, have great duties (Ural, 2021). For these reasons, the researches prepared throughout the country should be prepared carefully and meticulously. Therefore, theses prepared especially at graduate level should shed light on science, be inclusive and developing, be a guide in the relevant discipline areas, and contain features that will appeal to researchers and readers.

In the research, 44 graduate level theses examining the relationship between "education" and "development", which were approved and opened to the public with permission, were reached. In Türkiye, 11 development plans for planned development between 1963 and 2023 have been announced and announced. (Presidential Strategy and Budget Department; 2019; State Planning Organization [1963]). The number of universities in the country is 208 in total (Council of Higher Education [YÖK], 2023). Therefore, it was concluded that the number of theses prepared was quite insufficient, barren and arid. However, education feeds development and development feeds education. The more research is produced in both areas, the more prosperity the level of prosperity increases, the increase and demonstration of the production capacity in the country, the distribution of income distributions, the transfer of social heritage, the importance of education, and the fulfillment of the research function of higher education institutions (Celkan, 1990; Adolescent, 2006; Arrival, 2017; Todaro & Smith, 2009; World Bank, 2011). When education is defined as the level of development of a country, it is hoped to strengthen human capital and contribute to development by providing knowledge production (Çetin, 2014).

It was determined that the number of female researchers who prepared graduate theses was higher than the number of male researchers and master's level theses were higher than doctoral theses. This situation can be considered as an indicator that the research tendency of women researchers has increased and that women are included as a driving force in development (Kayadibi, 2003). Although theses are prepared almost every year in a very long period of 30 years, the most popular and produced year in theses has been "2019". Türkiye, a member of the United Nations, is working to achieve its "sustainable development goals" between 2015 and 2030 (United Nations [UN], 2015). For this reason, it can be stated that there is an intensification and acceleration in the year of postgraduate theses and the studies on "sustainable development and education". Graduate level theses were mostly produced in the "Institute of Social Sciences" and "Economics" and "Educational Administration" departments. The reason why production takes place in this way is due to the fact that the concept of "education" and "development" is related to both economics and educational management disciplines. Both subjects are generally suitable for working with mixed disciplines in terms of field and method, and more contributions to the field of "educational economics" are expected.

In the prepared graduate theses, "qualitative research method" in the research method, "descriptive analysis" and "document analysis" in the research design were preferred more frequently. It can be noted that the tendency to design this research method and pattern, especially within "education" and "development", has

increased in order to take photographs of development plans, examine legal documents, explore current situations and make comparisons (Creswell, 2017). It is clearly seen that there is a need to use different types of research methods and patterns in the literature (Alpaydın & Erol, 2017).

The highest tendencies in the theses produced were mostly on "development and education", and the least on "development and education financing" and "development and education expenditures". Development plans, reflections of development plans on educational programs, educational policies for development were investigated. Theses measuring the quantitative data of development have been produced less frequently. In the literature, a limited number of theses examining the relations between "development" and "spending" and "development" and "education" have been reached (Göktürk, 2019). Research in these areas should be increased and research supports should be provided through higher education institutions.

RECOMMENDATIONS

Based on this research example, different recommendations for researchers and practitioners are given below:

- Studies on the implementation of development and education policies at the educational levels can be prepared.
- Research examining the relationships between development and the financing of education can be carried out.
- Research examining sustainable development goals and practices in the field of education can be disseminated.
- Content analysis for education policies included in development plans can be carried out.
- Studies on development and education programs can be carried out.
- Studies addressing the relationship between development and higher education can be carried out.

ETHICAL TEXT

Since the research consists of registered and ready-made documents open to public access, it is a study that does not require the permission of the Ethics Committee. This article has been prepared in accordance with journal writing rules, publication principles, research and publication ethics and journal ethics. There is no conflict of interest on the part of the author. The author is responsible for any violation that may arise in relation to the article.

Authors Contribution Rate : This article was prepared by a single author and the contribution rate of the author was 100%.

REFERENCES

- Alpaydın, Y., & Erol, İ. (2017). Türkiye’de eğitim ekonomisi alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 45, 23-41. doi: 10.15285
- Berber, M. (2006). *İktisadi büyüme ve kalkınma*. Ekin.
- Bruner, J. (1997). *In the culture of education*. Harvard University Press.

- Burton, D. M., & Bartlett, S. (2020). *Introduction to education studies*. Introduction to Education Studies, 1-464. Cambridge Dictionary. (2022). <https://dictionary.cambridge.org/tr/license.html> kaynağından 15 Haziran 2023 tarihinde erişilmiştir.
- Celkan, H.Y. (1990). *Ziya Gökalp'in eğitim sosyolojisi*. Millî Eğitim Bakanlığı.
- Creswell, J. W. (2017). *Nitel araştırmacılar için 30 temel beceri*. H. Özcan (Çev.). Anı.
- Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2019). *On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023)*.
- Çalık, M., & Sözbilir, M. (2014). İçerik analizinin parametreleri. *Eğitim ve Bilim*, 39(174), 33-38.
- Çetin, B. (2014). *Eğitim ve kalkınma ilişkisi: Türkiye örneği*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi.
- Davies, P. (1999a). What is evidence-based education? *British Journal of Educational Studies*, 47(2), 108-121.
- Davies, P. (2000b). The relevance of systematic reviews to educational policy and practice. *Oxford Review of Education*, 26(3-4), 365-378.
- Devlet Planlama Teşkilatı. (1963). *Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1963-1967)*.
- Ergen, Z. (2006). Yükseköğretim karma malının niteliği ve finansmanı üzerine. *Sosyoekonomi Dergisi*, 3(3).
- Ertürk, S. (2016). *Eğitimde program geliştirme*. Edge Akademi.
- Fraenkel J. R., & Wallen, N. E. (2009). *How to design and evaluate research in education (7th Edition)*. McGraw-Hill.
- Gelişli, Y. (2017). Eğitimin işlevleri. M. Ç. Özdemir ve A. S. Arslangiray (Ed.). *Eğitim bilimine giriş* içinde. (ss. 31-52). Pegem Akademi.
- Glesne, C. (2012). *Nitel araştırmaya giriş*. A. Ersoy ve P. Yalçınoğlu (Çev. Ed.). Anı.
- Göktürk, Ö.S. (2019). *Kalkınma carileri (Eğitim) özelinde Türkiye'de 1980 sonrası bütçe politikalarının iktisadi kalkınmaya etkileri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi.
- Gürlük, S. (2010). Sürdürülebilir kalkınma geliştirmekte olan ülkelerde uygulanabilir mi? *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 5(2), 85-99.
- İpek, C. (2014). Eğitimin toplumsal temelleri. H. B. Memduhoğlu ve K. Yılmaz (Ed.). *Eğitim bilimine giriş* içinde (ss. 47-74). Pegem Akademi.
- İşman, A. (2001). Bilgisayar ve eğitim. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (2), 1-34.
- Jayarajah, K., Saat, R. M., & Rauf, R. A. A. (2014). A review of science, technology, engineering & mathematics (STEM) education research from 1999–2013: A Malaysian perspective. *Eurasia Journal of Mathematics, Science & Technology Education*, 10(3), 155-163.
- Karakütük, K. (2019). *Eğitim planlaması*. Pegem Akademi.
- Kayadibi, F. (2003). Kadın eğitiminin önemi ve kalkınmadaki rolü. *İstanbul Journal Of Sociological Studies*, (28), 19-31.
- Koşar, D. (2019). Eğitimin amaçları ve işlevleri. T. Çalık ve M. M. Arslan (Ed.). *Eğitime giriş* içinde. (ss. 11-40). Pegem Akademi.
- Krippendorff, K. (2004). *Content analysis: An introduction to its methodology*. Sage.

- Lin, T. C., Lin, T. J., & Tsai, C. C. (2014). Research trends in science education from 2008 to 2012: A systematic content analysis of publications in selected journals. *International Journal of Science Education*, 36(8), 1346-1372.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: an expanded sourcebook* (2nd ed.). Sage.
- Özdemir, S. (2019). Türk eğitim sisteminin yapısı, eğilimleri ve sorunları. S. Özdemir (Ed.). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi* içinde (ss. 1-46). Pegem Akademi.
- Öztemel, E. (2018). Eğitimde yeni yönelimlerin değerlendirilmesi ve eğitim. 4.0. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 25-30.
- Sönmez, V. (2016). *Eğitim bilimine giriş*. Anı.
- Şahin, D. (2019). Ekonomik büyüme ve kalkınma. S. Dilek (Ed.). *İktisada giriş II* içinde. Beta.
- Todaro, M. P., & Smith, S. C. (2009). *Economic development*. Pearson education.
- Tolunay, A., & Akyol, A. (2006). Kalkınma ve kırsal kalkınma: Temel kavramlar ve tanımlar. *Turkish Journal of Forestry*, 7(2), 116-127.
- Toptaş, V., & Gözel, E. (2018). Türkiye’de matematik kaygısı ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin içerik analizi. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 136-146.
- Türk Dil Kurumu. (2019). *Türk Dil Kurumu güncel Türkçe sözlük*. kaynağından 10 Haziran 2023 tarihinde www.tdk.gov.tr kaynağından erişilmiştir.
- United Nations. (2015). <https://turkiye.un.org/tr/sdgs> internet kaynağından 22 Haziran 2023 tarihinde erişilmiştir.
- Ural, M. (2021). *Mardin Artuklu Üniversitesinin bölgesel kalkınmadaki rolü*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Ültay, E., Akyurt, H., & Ültay, N. (2021). Sosyal bilimlerde betimsel içerik analizi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (10), 188-201.
- Varış, F. (1981). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi.
- Vatansever, N.D., & Yıldız, O. (2014). Bölgesel kalkınma teorileri ve yeni bölgeselcilik yaklaşımının Türkiye'deki bölgesel kalkınma politikalarına etkileri. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (44), 0-9. doi: 32936/365891
- World Bank. (2011). World Progress Report. The World Bank.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin.
- Yükseköğretim Kurulu. (2023). www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2023/yuksekogretimde-yeni-istatistikler.aspx internet kaynağından 20 Haziran 2023'te erişilmiştir.

EĞİTİM VE KALKINMAYA İLİŞKİN HAZIRLANAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İÇERİK ANALİZİ

Öz

Araştırmada Türkiye’de 1993-2023 yıllarındaki “eğitim” ve “kalkınma” ilişkisine yönelik hazırlanan lisansüstü düzeyindeki tezlere yönelik genel eğilimlerin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca eğitim ve kalkınma arasındaki pozitif ilişkiler öncelenmiştir. Çalışma belirlenen ölçütler doğrultusunda hazırlanmış olup nitel araştırma yöntemlerinden biri olan betimsel içerik analizi ile ölçümlenmiştir. Bu kapsamda onaylı ve izinli 44 lisansüstü düzeyde teze ulaşılmıştır. Lisansüstü tezleri hazırlayan kadın araştırmacıların sayısı erkek araştırmacılara, yüksek lisans düzeyindeki tezlerin doktora tezlerine oranla daha fazla bulunduğu tespit edilmiştir. 30 senelik gayet uzun bir zaman diliminde hemen hemen her yıl tez hazırlanmasına rağmen tezlerde en fazla rağbet görülen ve üretilen yıl “2019” yılı olmuştur. Lisansüstü düzeydeki tezler en fazla “Sosyal Bilimler Enstitüsü” ve “İktisat” ile “Eğitim Yönetimi” anabilim dallarında üretilmiştir. Araştırma yönteminde “nitel araştırma yöntemi”, araştırma deseninde “betimsel analiz” ve “doküman analizi” daha sıklıkla tercih edilmiştir. Üretilen tezlerdeki genel eğilimler en fazla “kalkınma ve eğitim”, “sürdürülebilir kalkınma ve eğitim”, en az ise “kalkınma ve eğitim finansmanı”, “kalkınma ve eğitim harcamaları” konuları yönünde gerçekleştiği görülmüştür. Türkiye’deki kalkınma planlarının ve üniversite sayısının çokluğu göz önünde bulundurulduğunda hazırlanan araştırma sayısının oldukça yetersiz, kısır ve kurak kaldığı kanısına varılmıştır. Hem sayısal hem içerik açısından çok daha fazla lisansüstü tezin hazırlanmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Yükseköğretim kurumları tarafından araştırmacılar teşvik edilmeli ve araştırma destekleri sağlanmalıdır.

Anahtar kelimeler: Eğitim, kalkınma, eğitim ve kalkınma, lisansüstü, tez, içerik analizi.

GİRİŞ

Bilgi çağı olarak nitelendirilen bir yüzyılda bilgiye erişim olanakları çoğalmış ve her türde geliştirilen bilgi hayatın farklı alanlarına transfer edilebilmektedir. Bilgiyi kullanma yollarından biri olan teknolojik gelişmeler ise kitlelere yönelik eğitime olan talebi artırmış, küresel salgın sonrasında araştırmacılar için birtakım yenilikler ortaya çıkarmıştır. Eğitim dünyasında sürekli değişen ve dönüşen bilgiler ölçümlenmeye çalışılmış, bu doğrultudan hareketle akademik yöndeki araştırmaların kaliteleri ve nitelikleri hızla artmaya başlamıştır. Hazırlanan çalışmaların çıktısı topluma dönük ve ihtiyaçları karşılamaya yönelik olmalıdır. Bu çalışmalardaki güncellik ve süreklilikler ise izleyiciler, uygulayıcılar ve araştırmacılar için önem arz etmektedir. Bir toplumun gelişmesinin ön koşulu eğitilmiş bireylere sahip olmak ve yetişmiş insan gücünü iş hayatında, sosyal ve ekonomik alanlarda verimli kılmaktır. Dolayısıyla “eğitim” ve “kalkınma” birbirini besleyen, birbirine bağlı ve bağımlı unsurlar olarak ortaya çıkmaktadır. Özellikle kalkınma alanında yapılan politik içerikli dokümanlardan çok bu yasal belgelerin uygulama şekillerinin hayata geçirilmesi ve eğitim uygulamalarına yönelik işlerliğinin kazandırılması gerekmektedir. Bu hedef gözetilerek araştırmada Türkiye ülkesi sınırları içinde üretilmiş olan lisansüstü tezlerdeki “eğitim” ve “kalkınma” durumlarının kullanılması üzerinde durulmuş ve değerlendirmeleri yapılmıştır.

Eğitim ile ilgili alan yazında çok sayıda tanım yapıldığı belirlenmiştir. Sözcüğün kelime anlamı terminolojik olarak incelendiğinde “beslemek”, “desteklemek”, “yükselmek” ve “değer kazanmak” anlamlarını taşıdığı görülmektedir (Varış, 1981). Türk Dil Kurumu [TDK] baz alındığında ise “çocukların ve gençlerin toplum yaşamında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine, okul içinde veya dışında, doğrudan veya dolaylı yardım etme, terbiye etme süreci” biçiminde betimlenmektedir (TDK, 2019). Eğitim bir okulda yürütülen öğrenme ve öğretme süreçleri ya da edinilen bilgidir meydana gelmektedir (Cambridge Dictionary, 2022). Bu kavram genel anlamda zaman ve mekân çeşitliliği içermekte, çok boyutlu özellikler taşımakta ve geniş mecralarda uygulama biçimleriyle kendini göstermektedir.

Eğitim, toplumda mevcut olan kültürün kendisinden sonra gelecek olan genç kuşaklara aktarılmasıdır (Ertürk, 2016). Ek olarak bireyin yaşadığı toplum içinde uygulama boyutu olan yetenek, yöneliş ve diğer tüm davranış örüntülerinin kazanıldığı süreçlerin toplamından ibarettir (Sönmez, 2016). Bilgi toplumundaki yeni anlayışlar çerçevesinde eğitim ve eğitim kurumları çok daha karmaşık ve disiplinler arası bir kurum şekline bürünmüştür (Koşar, 2019). Eğitim bileşenlerine yönelik amaçlar değişmiş ve eğitim kurumlarına olan talepler artmıştır (Özdemir, 2019). Ayrıca bireyin toplumsal hâle getirilmesi, toplumdaki kültürel mirasın birikiminin sağlanması ve devamlılığının sürdürülmesi, toplumdaki yetenekli bireylerin seçilmesine zemin hazırlanması gibi işlevleri bulunmaktadır (İpek, 2014). Eğitimin işlevlerinden bir diğeri ise ekonomik işlevidir ve bireylerin eğitip meslek sahibi yapılmasıyla üretici konuma getirilmekte, kalkınma hızlandırılmaktadır (Gelişli, 2017). Hiç şüphesiz ki eğitim gelişmenin itici gücüdür ve kalkınmanın en önemli parametrelerinden birisidir.

Kalkınma ile bir ülke ekonomisindeki katma değeri yüksek düzeylerde olan ürünlerin üretilmesi, potansiyelin artırılması ve topluma adaletli bir biçimde dağıtılmasıyla refah düzeyini yükseltmek amaçlanmaktadır. Kalkınma

kültürel, sosyal, siyasi ve ekonomik alanlarda ortaya çıkan yapısal değişimleri gösteren ve bazen ölçülebilir, bazen de ölçülemez unsurları içeren pozitif yönde gerçekleşen gelişmelerdir (Berber, 2006, s. 9). Tanım olarak “kalkınma” kavramı, az gelişmiş bir toplumda ekonomik ve sosyokültürel yapının değiştirilerek yenileştirilmesi olarak ifade edilebilir (Şahin 2019, s. 199). Çok yönlü bir kavram olan kalkınmada bir yandan niceliksel olarak gayri safi milli hasılaya yönelik üretim kapasitesi ölçülür, diğer yandan “eğitim”, “adaletli gelir dağılımı”, “toplumun demografik durumları” değerlendirilir (Todaro & Smith, 2009; Vatanserver Deviren & Yıldız, 2014). Özellikle az gelişmiş ülkelere kıyasla gelişmiş ülkelerde insan güçlerinin hizmet ve sanayileşmeye yönelik sektörlerde yoğunlaşması kalkınmanın göstergeleri olarak nitelendirilir (Karakütük, 2019). Dünya Bankası tarafından ise “eğitim”, “sosyal kalkınma” ve “kamu sektörü” alanları kalkınma kriterleri arasında gösterilmektedir (World Bank, 2011). Bu açıklamalardan anlaşıldığı üzere eğitim kalkınmayı tetiklemekte, kalkınma ise eğitime arzu edilen katkıyı sağlamaktadır. Dolayısıyla “eğitim” ve “kalkınma” arasındaki ilişkileri görmek ve bu kavramları birlikte değerlendirmenin ihtiyaç hâline geldiği ifade edilebilir.

Araştırma konusuna yönelik alan yazında tarama yapılarak yapılan çalışmalar belirlenmiştir. Uluslararası ve ulusal ölçekte “eğitim”, “kalkınma” ve “içerik analizi” konularına ilişkin çeşitli çalışmalara rastlanılmıştır. Bu çalışmalardan bazıları “eğitim” ile ilgili olarak (Bruner, 1997; Burton & Bartlett, 2020; Davies, 1999a; İşman, 2001; Öztemel, 2018) şeklinde tespit edilmiştir. Diğer konu başlıkları olan “kalkınma” kavramına ilişkin (Tolunay ve Akyol, 2006; Gürlük, 2010) ve “içerik analizi” ile ilgili (Toptaş & Gözel, 2018; Ültay, Akyurt & Ültay, 2021) birtakım araştırmaların hazırlandığı görülmüştür. Alan yazında “eğitim” ve “kalkınma” ilişkisini içerik analizi yöntemiyle inceleyen ve irdeleyen sınırlı sayıda çalışmaya ulaşılmıştır.

Araştırmanın belirlenen bir periyottaki çalışmalara yönelik olması yakın geçmişteki çalışmaların seyrini gösterecek ve eğilimlerin daha doğru bir biçimde belirlenmesine yardımcı olacaktır. Araştırmadaki sonuçlar ışığında Türkiye’de yıllara göre ön plana çıkan konular ve eğilimler görülecektir. Böylelikle gelecekte yapılması muhtemel çalışmalar için araştırmacılara ilham vermesi ve bakış açısı kazandırılması öngörülmektedir. Diğer yandan lisansüstü tez çalışmalarının içerik olarak incelenmesi, araştırma yöntemlerini içermesi ve sonuç kısmında önerilere yer verilmesi araştırmacılar için yol gösterici olacaktır. Düzenlenen bu çalışma ile aynı zamanda alan yazındaki boşluğu gidermek ve ilgili disiplin alanlarına katkı sağlamak hedeflenmektedir.

Birbirini besleyen iki unsur olan eğitim ve kalkınma ilişkisinin gün geçtikçe önem kazandığı görülmektedir. Dolayısıyla hazırlanan araştırmada Türkiye’de YÖK veri tabanında yer verilen “eğitim” ve “kalkınma” ilişkisine yönelik hazırlanmış olan lisansüstü düzeydeki tezlerin içeriklerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç yönünde aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır:

1. Eğitim ve kalkınma ilişkisine yönelik lisansüstü tezleri hazırlayan araştırmacıların cinsiyet dağılımı nasıl gerçekleşmiştir?
2. Eğitim ve kalkınma ilişkisine yönelik hazırlanan tezlerin lisansüstü düzeylerdeki dağılımı nasıl gerçekleşmiştir?
3. Eğitim ve kalkınma ilişkisine yönelik hazırlanan tezlerin yıllara dağılımı nasıl gerçekleşmiştir?

4. Eğitim ve kalkınma ilişkisine yönelik hazırlanan tezlerin enstitülere dağılımı nasıl gerçekleşmiştir?
5. Eğitim ve kalkınma ilişkisine yönelik hazırlanan tezlerin anabilim dallarına dağılımı nasıl gerçekleşmiştir?
6. Eğitim ve kalkınma ilişkisine yönelik hazırlanan tezlerin araştırma yöntemlerinin dağılımı nasıl gerçekleşmiştir?
7. Eğitim ve kalkınma ilişkisine yönelik hazırlanan tezlerin araştırma desenlerinin dağılımı nasıl gerçekleşmiştir?
8. Eğitim ve kalkınma ilişkisine yönelik hazırlanan tezlerin konularının dağılımı nasıl gerçekleşmiştir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırmanın modeli içerik analizi türlerinden biri olan betimsel içerik analizidir. Betimsel içerik analizi bir konunun belirlenmesi ve bu konuya yönelik yayımlanmış tüm çalışmaların ele alınması, araştırma sonuçlarının ve eğilimlerin tanımlayıcı bir biçimde değerlendirilmesini içeren, sistematik olarak düzenlenen araştırmalardır (Jayarajah, Saat & Rauf, 2014; Lin, Lin & Tsai, 2014). Bu yöntemin tercih edilmesinin bir sebebi eğitim ve kalkınma ilişkisine göre alanda yer verilen nitel, nicel ve karma yöntemle gerçekleştirilen çalışmaların incelenmesi ve genel eğilimlerin tespit edilmeye çalışılmasıdır (Çalık & Sözbilir, 2014). Analiz türünün tercih edilmesinin diğer sebepleri ise birbirine benzeyen verilerin belirli ölçütler doğrultusunda bir araya getirilmesi ve okuyucular için anlaşılır bir şekilde düzenlenip yorumlanmasıdır (Yıldırım & Şimşek, 2011). Ayrıca bu yöntem ile sistematik araştırmalardaki benzer araştırmaların uyum ve çeşitliliğin keşfedilmesi, araştırma bulgularına dayanarak uygulayıcılar ya da araştırmacılar için kullanışlı bilgi sunulması öncelenmiştir (Davies, 2000b; Fraenkel & Wallen, 2009).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini oluşturmak için Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı, Yayın ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı bünyesinde yer alan Ulusal Tez Merkezinde arşivlenmiş ve internet erişimine açık bir şekilde sunulan lisansüstü düzeydeki tezlerden faydalanılmıştır. Çalışmanın evreni bu veri tabanında yer verilen, araştırmacıların yayımlanmasına izin ve onay verdikleri, “eğitim ve kalkınma” ilişkisini ele alan, 1993-2023 arasındaki dönem ve yılları içeren, Türkiye’de hazırlanan yüksek lisans ve doktora tezleridir. Ulaşılan tezlerin son kayıt tarihi olarak Haziran 2023 alınmıştır. Toplam x sayıda teze erişilmiştir. Tez sayılarının ulaşılabilirlikleri göz önünde bulundurularak evrenin bütünü örnekleme dâhil edilerek x tez işleme alınmıştır.

Verilerin Toplanması

Verilerin toplanmasında ilk aşama olarak çalışmaya dâhil edilecek araştırmaları belirlemek için YÖK Ulusal Tez Merkezindeki veri tabanına erişim sağlanmış ve alan yazın taraması yapılmıştır. Sonraki aşamalarda ise tarama sürecini çalışmanın amacına uygun bir biçimde hazırlamak için anahtar kelimeler belirlenmiştir. Gelişmiş arama seçeneğinden “eğitim” ve “kalkınma” anahtar sözcükleri birlikte kullanılarak tarama gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın başlangıç yılı 1993, bitiş yılı 2023 yılı olarak baz alınmıştır. Başlangıç yılının 1993 yılı olarak

belirlenmesi çalışmaların geniş kapsamda gösterilmesi ve güncel eğilimleri yansıtması bakımından tercih edilmiştir. Araştırmada kullanılan ölçütler ise aşağıdaki gibi tespit edilmiş ve sırasıyla belirtilmiştir:

- (i) Türkiye’de hazırlanması ve yayımlanması
- (ii) 1993-2023 tarih aralığında gerçekleştirilmesi
- (iii) Türkçe ve İngilizce hazırlanması
- (iv) Yüksek lisans ve doktora düzeyinde olması

Verilerin Çözülmesi ve Yorumlanması

Araştırmada kullanılan ve veri kaynağından ulaşılan tezler betimsel içerik analizi yöntemine uygun olarak değerlendirilmiştir. Bu yöntemde verilerden geçerli olanlarına yönelik sonuçlar oluşturulmakta ve tekrar eden açıklamalar yapılmaktadır (Krippendorf, 2004). Aynı zamanda içerik analizinin aşamaları erişilen verilerde kodlama işleminin yapılması, sınıflandırılması ve tanımlanmasından meydana gelmektedir (Glesne, 2012). Bu aşamalar doğrultusunda gerçekleştirilen analiz sonuçlarına göre veri kaynağının belli açılardan ortaklıkları ve eğilimleri tanımlanmaya çalışılmıştır. Ele alınan çalışmalar için karışıklık olmaması adına birbirinden ayrı her çalışma için kodlama formu geliştirilmiş ve bu formlara sayılar verilerek numaralandırılmıştır. Verilerin analizi sürecinde ise her bir teze ilişkin tezi hazırlayan kişilerin cinsiyetleri, tezlerin türleri, tezlerin yapıldığı enstitüler, tezlerde kullanılan araştırma yöntemleri, tezlerdeki veri analiz biçimleri ve tezlerin konuları ayrı başlıklar şeklinde sınıflandırılmıştır. Araştırmada belirlenen her alt problem farklı bir kategori içinde toplanmış ve bu kategoriler eşleştirilerek düzenlenmiştir. Tezlerde karşılaşılan farklı durumlara yönelik ilgili disiplin dallarındaki uzmanlardan görüş alınmıştır. Analiz sürecinin sonunda ise kodlanmış olan veriler için betimsel analiz tekniklerinden olan frekans kullanılmış ve analitik bir bakış açısıyla yorumlanmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırmalar için (i) araştırmacı ya da uygulayıcıların ulaştığı bulguların gerçek olması (ii) benzer ortamlarda ortaya çıkan sonuçlardaki geçerliğe (iii) süreçlerin birbirine göre tutarlı olması (iv) elde edilen verilerin nesnel bir şekilde toplanması (v) sonuçların objektif olarak sunulması (vi) sonuçlara ilişkin kanıtların gösterilmesi gerekmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2011). Hazırlanan bu çalışmanın inandırıcılığını artırmak, geçerli ve güvenilir sonuçlara ulaşmak üzere birtakım stratejiler uygulanmıştır. Bulguları elde etmek için üniversitelerin bağlı bulunduğu ve denetim fonksiyonuna sahip olan Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı resmî web sitesi kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan veri tabanında yer alan lisansüstü düzeydeki tezler gerçek kişilerce hazırlanmış olup tezlerin kamuya açılması için onayları ve izinleri alınmış bir biçimde kaydedilmektedir. Farklı araştırmacıların benzer ortamlar içinde aynı bulgulara ulaşması mümkündür. Erişilen bilgiler nesnel ve objektif bir şekilde gösterilerek sunulmuştur. Araştırma sonuçlarına ilişkin yer, yıl, cinsiyet, enstitü, araştırma yöntemleri, veri analizlerine ilişkin elde edilen bilgiler açık ve net bir biçimde ifade edilmiştir. Ayrıca tutarlılık incelemesine uygun olarak araştırmaya dâhil edilme ölçütleri oluşturularak veri toplama süreci uygulanmıştır. Kaynakların tutarlılığı sağlanmış olup gerçekleştirilen analiz sonucunda yüksek oranda (%95) bir tutarlılık tespit edilmiştir (Miles & Huberman, 1994). Her bir çalışmaya yönelik kodlama yapılmış ve analizleri tamamlanmıştır.

BULGULAR

Lisansüstü Tezleri Hazırlayan Araştırmacıların Cinsiyetlerine İlişkin Bulgular

Lisansüstü tezleri hazırlayan araştırmacıların cinsiyet dağılımları Tablo 1’de gösterilmektedir.

Tablo 1. Lisansüstü Tezleri Hazırlayan Araştırmacıların Cinsiyet Dağılımları

Araştırmacıların Cinsiyetleri	Kadın (f)	Erkek (f)
Yüksek lisans	23	12
Doktora	5	4
Toplam	28	16

Tablo 1 lisansüstü tezleri hazırlayan araştırmacıların cinsiyetleri iki kategori ile eşleştirilmiştir. Tabloda toplam (f=44) araştırmacının yer aldığı görülmektedir. Araştırmaya katılan kadın araştırmacıların toplam sayısı (f=28) erkek araştırmacılara (f=16) kıyasla daha yüksektir.

Lisansüstü Tezlerin Düzeylerine İlişkin Bulgular

Lisansüstü tezlerin düzeylerinin dağılımları Tablo 2’de sunulmaktadır.

Tablo 2. Lisansüstü Tezlerin Düzeylerinin Dağılımları

Lisansüstü Tezlerin Düzeyleri	f
Yüksek lisans	35
Doktora	9
Toplam	44

Tablo 2’de lisansüstü tezlerin düzeyleri iki kategori altında incelenmiştir. Yüksek lisans düzeyindeki tezlerin oranı (f=35) doktora düzeyindeki tezlere (f=9) oranla oldukça yüksek bulunmuştur.

Lisansüstü Tezlerin Hazırlanma Yıllarına İlişkin Bulgular

Lisansüstü tezlerin hazırlanma yıllarının dağılımı Tablo 3’te belirtilmektedir.

Tablo 3. Lisansüstü Tezlerin Hazırlanma Yıllarının Dağılımı

Yıllar	f	Yıllar	f
2023	2	2011	1
2022	2	2010	1
2021	3	2009	2
2020	1	2008	3
2019	8	2007	1
2018	3	2006	1
2017	2	2005	1
2016	1	2003	2
2015	2	2002	2
2014	3	1996	1
2013	1	1995	1
Toplam		44	

Tablo 3’te lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımında farklılıklar bulunmasına genelde hemen hemen her yıl tez üretildiği tespit edilmiştir. 1993-2023 aralığındaki tezleri kapsayan bu çalışmada sadece 1993 ve 1994 yıllarında

hiç lisansüstü düzeyde tezin hazırlanmadığı belirlenmiştir. Lisansüstü tezlerin en fazla “2019” yılında (f=8) üretildiği ortaya çıkmıştır.

Lisansüstü Tezlerin Hazırladığı Enstitülere İlişkin Bulgular

Lisansüstü tezlerin hazırlandığı enstitülerin dağılımları Tablo 4’te ifade edilmektedir.

Tablo 4. Lisansüstü Tezlerin Hazırladığı Enstitülerin Dağılımları

Enstitüler	f
Sosyal Bilimler Enstitüsü	33
Eğitim Bilimleri Enstitüsü	5
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	3
Fen Bilimleri Enstitüsü	2
Sağlık Bilimleri Enstitüsü	1
Toplam	44

Tablo 4’te lisansüstü tezlerin hazırlandığı enstitülerin dağılımları 5 farklı kategoride eşleşmiştir. En fazla lisansüstü düzeydeki tezler “Sosyal Bilimler Enstitüsü”nde (f=33) hazırlanmıştır. En az lisansüstü düzeydeki tezlerin üretildiği kurumlar ise “Fen Bilimleri Enstitüsü” (f=2), “Sağlık Bilimleri Enstitüsü” (f=1) olarak tespit edilmiştir.

Lisansüstü Tezlerin Hazırladığı Anabilim Dallarına İlişkin Bulgular

Lisansüstü tezlerin hazırlandığı ana bilim dallarının dağılımları Tablo 5’te ifade edilmektedir.

Anabilim Dalları	f
İktisat	13
Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi/ Eğitim Yönetimi ve Denetimi/Eğitim Yönetimi ve Politikası	9
Okul Öncesi Eğitimi	4
Eğitim Bilimleri	3
Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanları Eğitimi	2
Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler/Uluslararası İlişkiler	2
Kamu Yönetimi/ Kentsel Politika Planlaması ve Yerel Yönetimler	2
Sanayi Politikaları ve Teknoloji Yönetimi	1
Sosyal Politika	1
İlköğretim Fen ve Matematik Alanları Eğitimi	1
İşletme	1
Maliye	1
İlköğretim Fen ve Matematik Alanları Eğitimi	1
Eğitimin Sosyal ve Tarihi Temelleri	1
Çevre Eğitimi	1
Beden Eğitimi ve Spor	1
Toplam	44

Tablo 5’te lisansüstü tezlerin hazırlandığı ana bilim dallarının toplam 16 farklı kategoride yer aldığı ve dağıldığı belirlenmiştir. En fazla sayıda lisansüstü tez “İktisat” (f=13) ve “Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi/Eğitim Yönetimi ve Denetimi/Eğitim Yönetimi ve Politikası” (f=9) anabilim dallarında üretilmiştir. Diğer anabilim dallarında ise (f=1) ya da (f=2) tezin hazırlandığı tespit edilmiştir.

Lisansüstü Tezlerde Kullanılan Araştırma Yöntemlerine İlişkin Bulgular

Lisansüstü tezlerde kullanılan araştırma yöntemlerinin dağılımlarına Tablo 6'da yer verilmektedir.

Tablo 6. Lisansüstü Tezlerde Kullanılan Araştırma Yöntemlerinin Dağılımları

Araştırma Yöntemleri	f
Nitel araştırma	29
Nicel araştırma	11
Karma yöntem	1
Yöntem bilgisi belirtilmemiş	3
Toplam	44

Tablo 6'da lisansüstü tezlerde kullanılan araştırma yöntemlerinin 3 farklı kategoride toplandığı tespit edilmiştir. Lisansüstü tezlerde en fazla "nitel araştırma yöntemi" (f=29) tercih edilmiştir. Bazı zamanlarda ise "nicel araştırma yöntemi" (f=11) kullanılmıştır. En az ise "karma araştırma yöntemi" (f=1) gerçekleştirilmiştir. Veri tabanında yöntem bilgisi belirtilmeyen (f=3) tez bulunmaktadır.

Lisansüstü Tezlerde Kullanılan Araştırma Desenlerine İlişkin Bulgular

Lisansüstü tezlerde kullanılan araştırma desenlerinin dağılımları Tablo 7'de yer almaktadır.

Tablo 7. Lisansüstü Tezlerde Kullanılan Araştırma Desenlerinin Dağılımları

Araştırma Desenleri	f
Betimsel analiz	14
Doküman analizi	7
İçerik analizi	3
Durum analizi	3
Korelasyon analizi	2
Regresyon analizi	2
Korelasyon analizi+ Regresyon analizi	1
Frekans	3
Betimsel analiz+Doğrulayıcı faktör analizi	1
Hiyerarşik doğrusal modelleme	1
Olgubilim	1
Vaka çalışması+İçerik analizi	1
Tek örneklem t-testi	2
Araştırma deseni bilgisi belirtilmemiş	3
Toplam	44

Tablo 7'de Lisansüstü tezlerde kullanılan araştırma desenlerinin 14 kategoride toplandığı belirlenmiştir. Hemen hemen farklı araştırma desenleri tercih edilmekle birlikte en fazla sayıda "betimsel analiz" (f=14) ve "doküman analizi" (f=7) şeklindeki veri analizlerinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Nicel araştırmalara yönelik ise en fazla "frekans" (f=3) analizinin tercih edildiği görülmektedir. Veri tabanında araştırma deseni bilgisi belirtilmeyen (f=3) tez bulunmaktadır.

Lisansüstü Tezlerin Konularına İlişkin Bulgular

Lisansüstü tezlerin konularının dağılımı Tablo 8'de gösterilmektedir.

Tablo 8. Lisansüstü Tezlerin Konularının Dağılımı

Tezlerin Konuları	f
Kalkınma ve eğitim	25
Sürdürülebilir kalkınma ve eğitim	11
Kalkınma ve eğitim politikaları	5
Kalkınma ve eğitim harcamaları	1
Kalkınma ve eğitimin finansmanı	2
Toplam	44

Tablo 8’de Lisansüstü tezlerin konularının dağılımı 5 farklı kategoride eşleşmektedir. Lisansüstü tezlerde en fazla sayıda “kalkınma ve eğitim” (f=25) ve “sürdürülebilir kalkınma ve eğitim” (f=11) konularına yönelik eğilimlerin bulunduğu tespit edilmiştir. En az sayıda ise “kalkınma ve eğitimin finansmanı” (f=2) ve “kalkınma ve eğitim harcamaları” (f=1) konularına ilişkin eğilimler belirlenmiştir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Her eğitim kademesinin kendi içinde bilgiyi kullanma ve oluşturma biçimleri önemliyken özellikle yükseköğretimdeki bilimsel bilgilerin üretilmesi noktasında ayrıcalık bulunmaktadır. Az gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelerin kalkınma noktasında bilginin üretilmesi sağlanmalı ve bilginin yayılmasında liderlik niteliği bulunan kurumların başında yer alan üniversitelere büyük görevler düşmektedir (Ural, 2021). Bu sebeplerden ötürü ülke genelinde hazırlanan araştırmaların dikkatle ve özenle hazırlanması gerekmektedir. Dolayısıyla özellikle lisansüstü düzeyde hazırlanan tezlerin bilime ışık tutması, kapsayıcı ve geliştirici olması, ilgili disiplin alanlarında rehber olması, araştırmacı ve okuyuculara hitap edecek özellikleri içermesi gerekmektedir.

Araştırmada “eğitim” ve “kalkınma” ilişkisini inceleyen, onay verilen ve izinli bir şekilde kamuya açık bulunan 44 lisansüstü düzeyde teze ulaşılmıştır. Türkiye’de 1963-2023 yılları arasında planlı kalkınmaya yönelik 11 kalkınma planı açıklanmış ve ilan edilmiştir. (Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı; 2019; Devlet Planlama Teşkilatı [1963]). Ülke genelindeki üniversite sayısı ise toplam 208 olarak ortaya çıkmaktadır (Yükseköğretim Kurulu [YÖK], 2023). Dolayısıyla hazırlanan tez sayısının oldukça yetersiz, kısır ve kurak kaldığı kanısına varılmıştır. Oysaki eğitim kalkınmayı, kalkınma ise eğitimi beslemektedir. Her iki alana yönelik ne kadar çok araştırma üretilirse o denli refah düzeyinin artışı, ülkedeki üretim kapasitesinin artması ve gösterilmesi, gelir dağılımlarının dağıtımı, toplumsal mirasın aktarımı, eğitimin önemi, yükseköğretim kurumlarının araştırma işlevinin yerine getirilmesini sağlar (Celkan, 1990; Ergen, 2006; Gelişli, 2017; Todaro & Smith, 2009; World Bank, 2011). Eğitim bir ülkenin gelişmişlik seviyesi olarak nitelendirildiğinde ise beşeri sermayenin güçlendirilmesi ve bilgi üretiminin sağlanarak kalkınmaya katkı sağlanması umulmaktadır (Çetin, 2014).

Lisansüstü tezleri hazırlayan kadın araştırmacıların sayısı erkek araştırmacılara, yüksek lisans düzeyindeki tezlerin doktora tezlerine oranla daha fazla bulunduğu tespit edilmiştir. Bu durum kadın araştırmacıların araştırma eğiliminin arttığını ve kadınların kalkınmada itici güç olarak yer aldığının bir göstergesi değerlendirilebilir (Kayadibi, 2003). 30 senelik gayet uzun bir zaman diliminde hemen hemen her yıl tez hazırlanmasına rağmen tezlerde en fazla rağbet görülen ve üretilen yıl “2019” yılı olmuştur. Birleşmiş Milletler üyesi Türkiye’nin

“sürdürülebilir kalkınma amaçları” 2015-2030 arasındaki hedeflerini gerçekleştirmek amacıyla çalışmaları bulunmaktadır (United Nations [UN], 2015). Bu sebepten ötürü lisansüstü tezlerin yapılma yılı ve “sürdürülebilir kalkınma ve eğitim” konulu çalışmalarda yoğunlaşma olduğu ve ivme kazanıldığı ifade edilebilir. Lisansüstü düzeydeki tezler en fazla “Sosyal Bilimler Enstitüsü” ve “İktisat” ile “Eğitim Yönetimi” anabilim dallarında üretilmiştir. Üretimin bu şekilde gerçekleşmesinin sebebi “eğitim” ve “kalkınma” kavramının hem iktisat, hem de eğitim yönetimi disiplin alanlarıyla ilişkili bulunmasından kaynaklanmaktadır. İki konu da alan ve yöntem açısından karma disiplinlerle çalışmak için genellikle uygun bulunmakta olup “eğitim ekonomisi” alanına daha fazla katkı sağlanması beklenmektedir.

Hazırlanan lisansüstü tezlerde araştırma yönteminde “nitel araştırma yöntemi”, araştırma deseninde “betimsel analiz” ve “doküman analizi” daha sıklıkla tercih edilmiştir. Özellikle “eğitim” ve “kalkınma” içinde bu araştırma yöntemi ve desenini tasarlama eğilimlerinin kalkınma planlarının fotoğraflarının çekilmesi, yasal dokümanların incelenmesi, mevcut durumların keşfedilmesi ve karşılaştırma yapmak amacıyla arttığı belirtilebilir (Creswell, 2017). Alan yazında farklı türde araştırma yöntemleri ve desenlerinin kullanılmasına ihtiyaç duyulduğu açık bir şekilde görünmektedir (Alpaydın & Erol, 2017).

Üretilen tezlerdeki en yüksek eğilimler ise en fazla “kalkınma ve eğitim”, en az ise “kalkınma ve eğitim finansmanı”, “kalkınma ve eğitim harcamaları” konularına yönelik gerçekleşmiştir. Kalkınma planları, kalkınma planlarının eğitim programlarına yansımaları, kalkınmaya yönelik eğitim politikaları araştırılmıştır. Kalkınmanın niceliksel verilerini ölçümleyen tezler daha az üretilmiştir. Alan yazında “kalkınma” ve “harcama” ile “kalkınma” ve “eğitim bütçesi” arasındaki ilişkileri inceleyen sınırlı sayıda teze ulaşılmıştır (Göktürk, 2019). Bu alanlardaki araştırmalar artırılmalı ve yükseköğretim kurumları aracılığıyla araştırma destekleri sağlanmalıdır.

ÖNERİLER

Hazırlanan bu araştırma örneğinden yola çıkılarak araştırmacılar ve uygulayıcılara yönelik farklı önerilere aşağıda yer verilmektedir:

- Kalkınma ve eğitim politikalarının eğitim kademelerindeki uygulamalarına yönelik çalışmalar hazırlanabilir.
- Kalkınma ve eğitimin finansmanı arasındaki ilişkileri inceleyen araştırmalar gerçekleştirilebilir.
- Sürdürülebilir kalkınma hedefleri ve eğitim alanındaki uygulamaları inceleyen araştırmalar yaygınlaştırılabilir.
- Kalkınma planlarında yer alan eğitim politikalarına yönelik içerik analizi gerçekleştirilebilir.
- Kalkınma ve eğitim programları ile ilgili çalışmalar yapılabilir.
- Kalkınma ve yükseköğretim ilişkisini ele alan çalışmalar yürütülebilir.

ETİK METNİ

Araştırma kayıtlı ve kamu erişimine açık hazır dokümanlardan oluştuğu için Etik Kurul izni gerektirmeyen bir çalışmadır. Bu makale dergi yazım kuralları, yayın ilkeleri, araştırma ve yayın etiği ve dergi etik kurallarına uygun bir biçimde hazırlanmıştır. Yazar tarafından herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlalden dolayı sorumluluk yazara aittir.

Yazarların Katkı Oranı Beyanı: Bu makale tek yazar tarafından hazırlanmış olup yazarın katkı oranı %100 oranında gerçekleşmiştir.

KAYNAKÇA

- Alpaydın, Y., & Erol, İ. (2017). Türkiye’de eğitim ekonomisi alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 45, 23-41. doi: 10.15285
- Berber, M. (2006). *İktisadi büyüme ve kalkınma*. Ekin.
- Bruner, J. (1997). *In the culture of education*. Harvard University Press.
- Burton, D. M., & Bartlett, S. (2020). *Introduction to education studies*. Introduction to Education Studies, 1-464. Cambridge Dictionary. (2022). <https://dictionary.cambridge.org/tr/license.html> kaynağından 15 Haziran 2023 tarihinde erişilmiştir.
- Celkan, H.Y. (1990). *Ziya Gökalp’in eğitim sosyolojisi*. Millî Eğitim Bakanlığı.
- Creswell, J. W. (2017). *Nitel araştırmacılar için 30 temel beceri*. H. Özcan (Çev.). Anı.
- Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2019). *On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023)*.
- Çalık, M., & Sözbilir, M. (2014). İçerik analizinin parametreleri. *Eğitim ve Bilim*, 39(174), 33-38.
- Çetin, B. (2014). *Eğitim ve kalkınma ilişkisi: Türkiye örneği*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi.
- Davies, P. (1999a). What is evidence-based education? *British Journal of Educational Studies*, 47(2), 108-121.
- Davies, P. (2000b). The relevance of systematic reviews to educational policy and practice. *Oxford Review of Education*, 26(3-4), 365-378.
- Devlet Planlama Teşkilatı. (1963). *Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1963-1967)*.
- Ergen, Z. (2006). Yükseköğretim karma malının niteliği ve finansmanı üzerine. *Sosyoekonomi Dergisi*, 3(3).
- Ertürk, S. (2016). *Eğitimde program geliştirme*. Edge Akademi.
- Fraenkel J. R., & Wallen, N. E. (2009). *How to design and evaluate research in education (7th Edition)*. McGraw-Hill.
- Gelişli, Y. (2017). Eğitimin işlevleri. M. Ç. Özdemir ve A. S. Arslangiray (Ed.). *Eğitim bilimine giriş* içinde. (ss. 31-52). Pegem Akademi.
- Glesne, C. (2012). *Nitel araştırmaya giriş*. A. Ersoy ve P. Yalçınoğlu (Çev. Ed.). Anı.
- Gürlük, S. (2010). Sürdürülebilir kalkınma gelişmekte olan ülkelerde uygulanabilir mi? *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 5(2), 85-99.
- İpek, C. (2014). Eğitimin toplumsal temelleri. H. B. Memduhoğlu ve K. Yılmaz (Ed.). *Eğitim bilimine giriş* içinde (ss. 47-74). Pegem Akademi.
- İşman, A. (2001). Bilgisayar ve eğitim. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (2), 1-34.
- Jayarajah, K., Saat, R. M., & Rauf, R. A. A. (2014). A review of science, technology, engineering & mathematics (STEM) education research from 1999–2013: A Malaysian perspective. *Eurasia Journal of Mathematics, Science & Technology Education*, 10(3), 155-163.
- Karakütük, K. (2019). *Eğitim planlaması*. Pegem Akademi.

- Kayadibi, F. (2003). Kadın eğitiminin önemi ve kalkınmadaki rolü. *İstanbul Journal Of Sociological Studies*, (28), 19-31.
- Koşar, D. (2019). Eğitimin amaçları ve işlevleri. T. Çalık ve M. M. Arslan (Ed.). *Eğitime giriş* içinde. (ss. 11-40). Pegem Akademi.
- Krippendorff, K. (2004). *Content analysis: An introduction to its methodology*. Sage.
- Lin, T. C., Lin, T. J., & Tsai, C. C. (2014). Research trends in science education from 2008 to 2012: A systematic content analysis of publications in selected journals. *International Journal of Science Education*, 36(8), 1346-1372.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: an expanded sourcebook* (2nd ed.). Sage.
- Özdemir, S. (2019). Türk eğitim sisteminin yapısı, eğilimleri ve sorunları. S. Özdemir (Ed.). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi* içinde (ss. 1-46). Pegem Akademi.
- Öztemel, E. (2018). Eğitimde yeni yönelimlerin değerlendirilmesi ve eğitim. 4.O. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 25-30.
- Sönmez, V. (2016). *Eğitim bilimine giriş*. Anı.
- Şahin, D. (2019). Ekonomik büyüme ve kalkınma. S. Dilek (Ed.). *İktisada giriş II* içinde. Beta.
- Todaro, M. P., & Smith, S. C. (2009). *Economic development*. Pearson education.
- Tolunay, A., & Akyol, A. (2006). Kalkınma ve kırsal kalkınma: Temel kavramlar ve tanımlar. *Turkish Journal of Forestry*, 7(2), 116-127.
- Toptaş, V., & Gözel, E. (2018). Türkiye’de matematik kaygısı ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin içerik analizi. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 136-146.
- Türk Dil Kurumu. (2019). *Türk Dil Kurumu güncel Türkçe sözlük*. kaynağından 10 Haziran 2023 tarihinde www.tdk.gov.tr kaynağından erişilmiştir.
- United Nations. (2015). <https://turkiye.un.org/tr/sdgs> internet kaynağından 22 Haziran 2023 tarihinde erişilmiştir.
- Ural, M. (2021). *Mardin Artuklu Üniversitesinin bölgesel kalkınmadaki rolü*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Ültay, E., Akyurt, H., & Ültay, N. (2021). Sosyal bilimlerde betimsel içerik analizi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (10), 188-201.
- Varış, F. (1981). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi.
- Vatansever, N.D., & Yıldız, O. (2014). Bölgesel kalkınma teorileri ve yeni bölgeselcilik yaklaşımının Türkiye'deki bölgesel kalkınma politikalarına etkileri. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (44), 0-9. doi: 32936/365891
- World Bank. (2011). World Progress Report. The World Bank.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin.
- Yükseköğretim Kurulu. (2023). www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2023/yuksekogretimde-yeni-istatistikler.aspx internet kaynağından 20 Haziran 2023'te erişilmiştir.